

STŘEDISKO PRO
POMOC STUDENTŮM
SE SPECIFICKÝMI NÁROKY
Masarykova univerzita

Tlumočení do/z ČZJ

Bc. Dana Peňázová

Malé opakování

- Tlumočení v týmu – pasivní tlumočnick, tlumočení s podporou.
- Shadowing – ČJ x ČJ (simultánně).
- Týmová příprava.

Shadowing ČZJ x ČZJ (cvičení)

máma x potom

táta x chlapec

miminko x dítě

auto x autobus

sport x ředitel

chtít x nechtít

stát x soud

Chyby při tlumočení

➤ Typy chyb

- Pravidelné – dlouhodobé, máme k nim tendence, jsou přirozené a časté. Náprava: zdokonalování se praxí.
- Aktuální – krátkodobé, chyby tvořené v danou chvíli. Náprava: okamžitá oprava.

Model kognitivního zpracování (Denis Cokely) 1.

- Přijetí sdělení.
- Předběžné zpracování – začátek prognózování.
- Krátkodobé udržení sdělení – třídění informací do segmentů.
- Uchopení významu a cíle sdělení – ujasnění, co je smyslem sdělení.

Model kognitivního zpracování (Denis Cokely) 2.

- Stanovení významového ekvivalentu – zbavení se výchozího jazyka a převedení do cílového jazyka.
- Formulace sdělení v cílovém jazyce – představa podoby sdělení v cílovém jazyce.
- Produkce sdělení v cílovém jazyce – průběžná kontrola, zda příjemce rozumí.

Typy chyb (dle Cokelyho - dlouhodobé)

- ✓ **Výpustky** - např. vynechání plurálu, logických spojů.
- ✓ **Adice** – přidání výrazu obličeje měnící význam sděl.
- ✓ **Substituce** – záměna věcí a špatné umístění
v prostoru, záměna emocí, výběr špatného znaku.
- ✓ **Interference** – gramatická struktura a „tlumočnický jazyk“.
- ✓ **Anomálie** – chyby, které si neuvědomujeme.

Dle Cokelyho se nejvíce chyb dopouštíme při zpracování informace.

Techniky pro ujasnění (dle Sandry Gish - krátkodobé)

1. Get ready
2. Get in
3. Get what You need
4. Get out
5. Get on

1. Get ready

Připravit se předem – zjistit informace o

- mluvčím, tématu;
- osobách, jmenné znaky;
- místech (jsou-li vyjádřena prstovou abecedou);
- čase;
- pozor na zápor.

Poznejte svá omezení.

2. Get in

Jak přerušit řečníka

- domluvit si diskrétní signál s mluvčím;
- umět najít vhodnou chvíli pro přerušení (po dokončení myšlenky mluvčího).

Signály

V mluveném jazyce např. Promiňte..., Omlouvám se...

Ve znakovém jazyce – inspirovat se intrakulturní komunikací Neslyšících.

3. Get what You need

Získejte, co potřebujete

- nestrhávat pozornost na sebe, ptát se diskrétně;
- otázka musí být jasně formulovaná a nejpřesnější (kdo, kde, kdy atd.);
- při nepochopení celku zopakovat předchozí část a požádat o pokračování.

4./5. Get out + Get on

Naznačit

- znakujícím mluvčím, že je vše v pořádku (např. mimika);
- slyšícím mluvčím krátce poděkovat;

+ dát znamení k pokračování.

Tuto fázi zkrátit na minimum.

Opravy

Vyberte techniku, která odpovídá situaci.

Oprava musí být:

- jasná, smysluplná;
- Účinná;
- nejméně nápadná;
- vhodná - odpovídající situaci;
- diskrétní – neodvede pozornost od mluvčího.

Techniky pro opravy

1.

1. Včlenění (nejméně rušivé) – původní informaci zařadíme do cílového jazyka ve chvíli, kdy je to nejvíce vhodné; jméno „nahozené“ kolegou zařadíme do kontextu později.
2. Změna intonace – změnit tón, znakovací prostor, mimiku – pro potřeby sdělení tlumočnicka, ne mluvčího.

Techniky pro opravy

2.

3. **Slovní nebo znakovaný indikátor chyby** – je více rušivý, někdy není nutné, stačí použít strategii viz. bod č. 2. Naopak vhodné, pokud slyšící nemá zkušenost s tlumočnickem.
4. **Negace/oprava** – zastavení mluvčího, omluva a upozornění na chybu, napravení chyb za použití 3. osoby.

Techniky pro opravy

3.

5. Zastavení konverzace – a vrácení zpět. Pozornost se upře na chybu a opravu. Použít jen v případě zásadního omylu (nejvíce rušivé). Nepoužívat frázi „chyba tlumočníka“.
6. Opravte poté – opravenou nebo zapomenutou informaci sdělte klientům až po skončení tlumočení, je možné využít u opakujících se tlumočení (pouze výjimečně) formou osobního sdělení, příp. SMS nebo e-mailem.

Profesionální napravení chyby = vyšší respekt k tlumočnické profesi.

Prostorové tlumočení (cvičení)

- Tichá pošta
- Popis osoby.
- Popis prostoru.

Použité zdroje:

Literatura:

Paměťová a jazyková cvičení pro tlumočníky, Nad'a Dingová. ČKTZJ 2008.

Cvičení

Tichá pošta:

Dnes jsem měla k obědu pečené kuře.

Zítra pojedu na kole k babičce.

Minulý měsíc jsem si koupila velký dům.

Holky budou malovat na papír podle znakování: hlava - vlasy

Kdyby zbyl čas - prostor: spellování slov, umístit do tabulky správně